

## **Gespreksnotitie Israel van Dorsten voor rondetafelgesprek misstanden binnen besloten gemeenschappen en sektes**

Mijn naam is Israel van Dorsten en zeven jaar geleden, op 14 oktober 2019, ontvluchtte ik de boerderij in Ruinerwold. Mijn verhaal, het verhaal van mijn familie, werd toen wereldnieuws. Mensen konden zich niet voorstellen dat een gezin met volwassen kinderen al die jaren buiten het zicht van instanties had kunnen leven. Een situatie die in ieder land bizar zou zijn geweest, maar zeker ondenkbaar hier in Nederland.

Toen ik die situatie ontvluchtte, dacht ik dat ik alleen was, dat mijn vader de enige was die zich op deze manier van de maatschappij had afgezonderd en ons als kinderen goede zorg en vrijheid ontnam. Maar inmiddels weet ik wel beter: onze situatie was verre van uniek in Nederland. Ik heb de afgelopen jaren zeker tientallen, en waarschijnlijk meer dan honderd mensen gesproken, mensen met heel verschillende achtergronden, maar met één pijnlijke overeenkomst: zij groeiden op, of raakten verward, in een gesloten gemeenschap waar hun vrijheid stap voor stap werd afgenomen.

Ik weet nu dat ik zelf opgroeide in een sekte. Er worden verschillende andere termen gebruikt, maar voor mij duidt de term *sekte* precies op wat mijn vader deed. Mijn vader hield ons buiten de samenleving en deze keuze kwam voort uit de diepe overtuiging van mijn vader dat zijn manier van leven de enige juiste was. Hij was zo overtuigd dat hij die overtuiging niet alleen zelf wilde volgen, maar ook aan ons oplegde. Wij werden volledig binnen zijn macht gehouden.

Zijn motivatie kwam voort uit religieuze overtuiging. Maar wat wij meemaakten, had niets meer te maken met vrije religieuze overtuiging. Vrijheid van godsdienst betekent volgens mij dat iemand zelf mag geloven, zoeken, twijfelen en kiezen. In mijn jeugd was die keuze er niet. En zelfs toen ik volwassen werd, werd mij die keuze onthouden. Ik had geen vrijheid van geloof. Ik moest geloven wat hij geloofde, leven zoals hij wilde dat ik leefde. Anders waren er consequenties, zware consequenties.

Zijn overtuiging werd een systeem van controle. Een systeem waarin ons de sociale, praktische en fysieke mogelijkheden werden ontnomen om een andere keuze te maken dan hij voor ons had bedacht. En dit is ook de kern waarin zoveel mensen die mij de afgelopen jaren hebben benaderd zich herkenden. Hun geloofsovertuigingen waren vaak anders, de groepen zagen er anders uit, de methodes verschilden.

Maar één ding kwam steeds terug: mensen werd de vrijheid ontnomen om basale keuzes in hun leven te maken.

De vrijheid om te geloven of niet te geloven.

De vrijheid om contact te hebben met de buitenwereld.

De vrijheid om onderwijs te volgen, hulp te zoeken, een eigen mening te vormen.

De vrijheid om te vertrekken.

En telkens zag ik hetzelfde patroon: sociale controle binnen een radicale, gesloten en vaak nauwelijks zichtbare gemeenschap.

Wat mij steeds opnieuw raakte, was niet alleen wat mensen hadden meegemaakt. Het was ook hoe lang zij daarmee alleen hadden gestaan.

Veel ex-leden vertellen dat zij niet wisten waar ze terecht konden. Of dat professionals de signalen niet herkenden. Of dat de groep aan de buitenkant keurig, religieus of spiritueel leek, terwijl er achter die façade sprake was van dwang, isolatie en afhankelijkheid.

Dat is precies het probleem.

Deze groepen bevinden zich vaak buiten het zicht van de overheid en instanties. Niet altijd omdat er niemand kijkt, maar omdat de signalen moeilijk te herkennen zijn. Omdat mensen binnen zo'n gemeenschap vaak geleerd hebben te zwijgen. Omdat contact met de buitenwereld wordt beperkt.

En juist daarom is signalering zo belangrijk.

Wie opgroeit in zo'n gesloten systeem, leert vaak niet dat hulp mogelijk is. Wie eruit stapt, verliest vaak niet alleen een groep, maar ook familie, vrienden, identiteit, huisvesting, inkomen en geloofszekerheid.

Daarom is betere hulp nodig.

Maar nog vóór die hulp komt, moet er iets anders gebeuren: we moeten beter leren zien wat nu vaak onzichtbaar blijft.

Daarom sta ik hier vandaag met een oproep.

Neem gesloten, radicale en controlerende gemeenschappen serieus als maatschappelijk vraagstuk. Zorg dat professionals worden toegerust om signalen te herkennen. Zorg dat er duidelijke routes komen voor melding, advies en ondersteuning. Zorg dat mensen die twijfelen, vastzitten of willen vertrekken ergens terechtkunnen waar kennis is van deze specifieke dynamiek.

Dit gaat niet over het bestrijden van religie, spiritualiteit of levensovertuiging. Integendeel. Juist vrijheid van overtuiging vraagt dat mensen ook vrij zijn om te kiezen, te twijfelen en te vertrekken. Ook deze mensen hebben recht op vrijheid van godsdienst en levensovertuiging.

Waar die vrijheid verdwijnt, waar kinderen buiten beeld raken, waar volwassenen door sociale controle geen vrije keuzes meer kunnen maken, daar is niet alleen sprake van een privéprobleem. Daar ligt ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Bij deze oproep denk ik aan de mensen die de moeilijke stap hebben gezet om naar buiten te treden en hun verhaal te delen, maar ook aan de vele volwassenen en kinderen die zich nog steeds in dit soort geïsoleerde bewegingen bevinden.

Mensen die misschien nog nooit een professional hebben gesproken.  
Kinderen die misschien niet weten dat hun leven ook anders kan.  
Volwassenen die bang zijn om alles te verliezen als zij hulp zoeken.

Zij hebben niet alleen moed nodig. Zij hebben ook ons nodig. Zij hebben u nodig.

Ik hoop oprecht dat er stappen worden gezet: in signalering, in deskundigheid en in ondersteuning.